

Nr 114.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, om höjning av tullen å kaffe.

Det för årets riksdag framlagda budgetförslaget bygger i allt väsentligt på samma finanspolitiska principer, som kännetecknade fjolårets statsverksproposition. Samma kritik, som då riktades mot budgetförslaget, särskilt i vad det gällde finansieringen av arbetslöshetspolitiken, måste därför träffa även det nu framlagda förslaget. Finansministerns uttalande (Inkomsterna, sid. 15), att »betänkligheterna mot den under förra året inledda finanspolitiken — — — förlorat i styrka», är icke med verkligheten överensstämmande. Tvärtom är det nu framlagda budgetförslaget ägnat att ytterligare inskräpa vådorna av denna politik. De högt spända förväntningar på gynnsamma verkningar av denna politik i »konjunkturstimulerande» syfte, som man på vissa håll hyser, ha å andra sidan icke infriats. Av kända orsaker har den statliga investeringspolitiken hittills kunnat genomföras endast i begränsad omfattning. Någon verkan i konjunkturlyftande riktning av denna politik kan alltså icke påvisas. Den förbättring i sysselsättningseffekten inom näringslivet, som under de senaste månaderna kunnat konstateras, har helt andra orsaker än de statliga åtgärderna i syfte att stimulera företagsamheten och höja köpkraften. Detta visar, att det ekonomiska livets naturliga läkekrafter äro starkare än vad förespråkarna av den nya »konjunkturlyftande» finanspolitiken synas hava räknat med. Verkningarna av denna gå snarast i motsatt riktning genom den oro och de svårigheter, som den utsätter näringslivet för.

När i det framlagda budgetförslaget det oaktat föreslås, att denna statliga investeringspolitik skall fortsätta i ungefär samma omfattning som i fjol, och att de offentliga arbetena skola till stor del finansieras medelst lån med kort amorteringstid, synes detta utgöra en bekräftelse på den i fjol i motionerna I: 106 och II: 215 uttalade förmodan, att denna politik har politiska och ekonomiska syften, som icke sammanhånga med arbetslöshetsfrågan. Den socialistiska karaktären av denna finanspolitik framträder tydligt både i förslagen om en allt mera utvidgad statlig företagarverksamhet och i de nya kapitalskatter, som finansministern föreslår. För avbetalningen av de lån, som skola amorteras på kort tid, avskiljas särskilda inkomstkällor med en beräknad avkastning av 40 milj. kr., nämligen dels nu utgående, i fjol betydligt skärpta arvsskatt, som beräknas giva 26 milj. kr., dels även

den av 1932 års riksdag för första gången beslutade extra inkomst- och förmögenhetsskatten, beräknad till 8 milj. kr., dels ock slutligen en ny kapitalskatt, nämligen en vid sidan av arvs- och gåvoskatten utgående stämpelavgift på bouppteckningar m. fl. handlingar. För skattebudgetens finansierande föreslås en särskild skatt å förmögenheter över 50 000 kronor. Där emot föreslås ingen ökning i den indirekta beskattningen.

Den finanspolitik, som tar sig uttryck i dessa förslag, visar en uppenbar självmotsägelse. Samtidigt som man i konjunkturstimulerande syfte vill sätta igång betydande statliga företag, som förmenas skola öka rörelsen inom det enskilda näringslivet, skärper man år efter år den direkta beskattningen, som just i en depressionstid är mera kännbar än någonsin och vars ökning under sådana förhållanden måste verka hämmande på handel och företagsamhet och sålunda direkt motverka programmets första del. Finansministern menar visserligen, att detta icke behöver bliva fallet, i den mån skatterna betalas av »annars oanvända sparmedel», och han betraktar det tydligen som en angelägen uppgift att i första rummet söka komma åt sparmedlen. Även om en sådan konfiskationspolitik gäller, och det i mycket hög grad, att den, utom andra olägenheter, verkar avskräckande på företagsamhet och kan leda till kapitalflykt.

Såsom en synnerligen anmärkningsvärd och betänklig åtgärd måste betecknas förslaget att binda intäkterna av den extra inkomst- och förmögenhetsskatten för amortering av de lånemedel, vilka avses för investering i de stora statsarbetena. När denna skatt infördes vid 1932 års riksdag, betonade finansminister Hamrin mycket starkt, att skatten »är ämnad att allenast vara av tillfällig natur», och bevillningsutskottet ansåg att åtskilliga av de mot den nya skatteformen gjorda erinringarna avsevärt förlora i styrka, därest den föreslagna skatten blir av tillfällig natur. Nu vill finansminister Wigforss, i strid med de uttalanden, som gjordes av regering och riksdag vid skattens införande, fastlåsa den för en följd av år och binda intäkterna av densamma för visst ändamål. Detta förslag bör riksdagen enligt vår mening icke bifalla.

Den föreslagna metoden att finansiera de offentliga arbetena medelst år efter år växande lån, vilka skola amorteras med anlåtande av särskilda skatter på kapitalet och på inkomster över en viss gräns, innebär, att det enskilda kapitalet i växande utsträckning tages i anspråk för rena konsumtionsändamål, ty ifrågavarande offentliga arbeten kunna endast i begränsad omfattning betecknas som produktiva. Denna politik blir icke mindre betänklig därför att man fördelar betalningen av dessa av konjunkturpolitiska och sociala hänsyn motiverade statsutgifter på flera år genom att för desamma anlita lånemedel. Genom fjolårets riksdagsbeslut band riksdagen för amortering av dessa extra lån 25 milj. kr. årligen. Man räknade då med en amortering på fem år. Om riksdagen beslutar de nu föreliggande och i den behåddade tilläggsstaten upptagna låneutgifterna behöver enligt finansminis-

terns kalkyler amorteringsbeloppet ökas till 40 milj. kr., och ändå måste amorteringstiden utsträckas till sju år. Redan dessa båda års låneutgifter för ändamål, vilka icke äro produktiva i vanlig mening, skulle alltså för en tid av sju år belasta skattedragarna med extra kapital- och inkomstskatter till ett belopp av 40 milj. kr. om året. Med skrämmande tydlighet framträder här faran för ett hastigt underminerande av våra statsfinanser genom en utveckling i underskottsbudgetens tecken. Det är så mycket mera angeläget, att denna utveckling hejdas och att vi snarast möjligt återgå till sundare finansieringsmetoder, som fara föreligger att hela budgetarbetet förtryckes genom det system med specialbudgeter och improduktiva lånemedelsutgifter, som vi nu laborera med. Det har från regeringshåll tidigare uttalats, att systemet med allmänna arbeten icke kunde, av statsfinansiella skäl, bibehållas mer än ett år till. Enligt vår mening måste riksdagen redan i år göra en kraftanstängning för att komma ur de farliga banor, på vilka vi slogo in i fjol. Detta låter sig göra, om programmet för allmänna arbeten betydligt nedskäres och om andra av finansministern icke anlitade inkomstkällor tagas i anspråk. För den händelse en höjning av margarinaccisen kommer att beslutas bör en del av inkomsten härav anlitas för åtgärder till arbetslöshetens motverkande och således kunna påräknas för statsregleringsändamål, varom vederbörande utskott torde böra framlägga förslag. Under nuvarande förhållanden är måhända en viss extra förmögenhetsbeskattning för budgetens finansiering ofrånkomlig, men den föreslagna skärpningen av arvsbeskattningen bör om möjligt undvikas.

Synnerligen anmärkningsvärt är, att finansministern icke heller i år föreslagit en ökad kaffetull. Genom en höjning av kaffetullen med 25 öre per kg skulle statskassan kunna tillföras ytterligare ett tiotal miljoner, utan att detta behövde åsamka konsumenterna kännbara olägenheter. Det är t. o. m. möjligt, att en tullförhöjning icke kommer att medföra någon prisstegring; för exportländerna gäller det nämligen nu framför allt att hålla uppe exportkvantiteterna, och det är icke osannolikt, att de i sådant syfte något modifiera sina höga exporttullar för att neutralisera verkningarna av ett importlands tullförhöjningar. Under alla förhållanden måste en tullförhöjning på kaffe betraktas som en i detta statsfinansiella läge naturlig och välmotiverad åtgärd, ägnad att underlätta budgetens finansiering efter sunda metoder.

Under hänvisning i övrigt till de skäl, som framfördes i motionerna I: 105 och II: 181 vid 1933 års riksdag, hemställa vi därför,

att riksdagen måtte, med ändring av de utav 1932 års riksdag beslutade tilläggstullar å kaffe (tulltaxan 73 och 74), besluta att från och med dag Kungl. Maj:t bestämmer tilläggstullar därå skola vid införsel från utlandet i stället utgå efter nedan angivna grunder:

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	Varuslag	Tilläggstull i kronor för 100 kg.
		Kaffe:	
73	153	Orostat	T. 40
74	154	Rostat (kaffesurrogat med tillsats av kaffe härunder in- begripet).	N. 48

samt att riksdagen måtte besluta efterbeskattning å kaffe, som finnes i riket vid tiden för tullförhöjningens ikraftträdande.

Stockholm den 20 januari 1934.

J. B. Johansson.

Joh. Nilsson
i Kristianstad.

Gösta Bagge.

M. Svensson.

Th. Borell.

Fritiof Gustafson

A. O. Frändén.

O. Bergqvist.